

Turizmi i qendrueshëm është

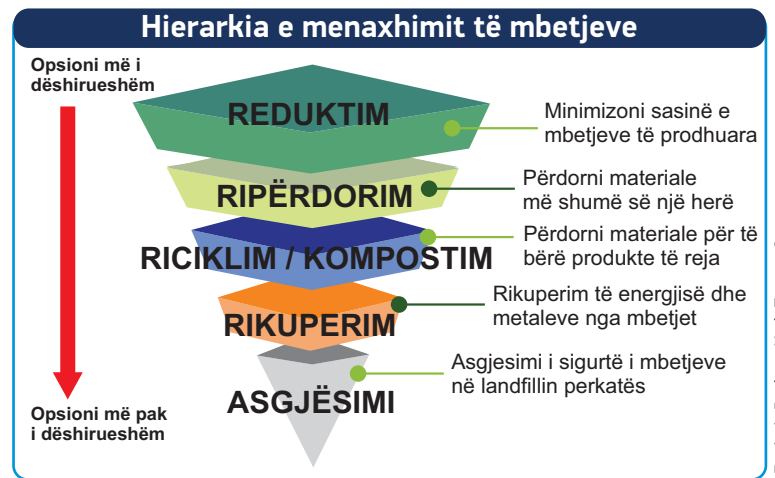
"Turizmi i cili merr parasysh të gjitha ndikimet e tij aktuale dhe të ardhshme ekonomike, shoqërore dhe mjedisore, duke iu drejtuar nevojave të vizitorëve, industrive, mjedisit dhe komuniteteve pritëse" Kodi Global i Etikës për Turizmin i UNWTO.

Udhëtimi i përgjegjshëm është

në vetvete një numër paradigmash dhe praktikash nëpërmjet të cilave zvogëlohen ndikimet e dëmshme – ekonomike, shoqërore ose mjedisore – të industrisë së turizmit. Ideja kryesore është të promovohet udhëtimi i cili ka një ndikim pozitiv për komunitetet e zonës, botën e egër, dhe mjedisin. <https://greenglobaltravel.com>

Burimi: Të bëjmë turizmin më të qendrueshëm
Një Guidë për Politikëbërësit, UNEP dhe UNWTO, 2005
<http://sdt.unwto.org/content/about-us-5>

PLANIFIKIMI I HAPAVE TË ARDHSHEM PËR TË BËRË BIZNESIN TUAJ EKOLOGJIK

1. Cilat janë llojet kryesore të mbetjeve në biznesin tuaj?
2. Cilat lloje të mbetjeve mund të reduktohen dhe ripërdoren?
3. Cili do të jetë angazhimi juaj për vitin e ardhshëm? Përcaktoni objektivat e performancës për biznesin tuaj.
4. A do të bashkoheni me ekipin e posaçëm ambientalist si një mënyrë për të përmirësuar mundësitë e biznesit dhe iniciativat e përbashkëta me bizneset e tjera për turizmin dhe ofruesit e tjerë?
5. Diskutoni mundësitë për të bashkëpunuar me Bashkinë e Pogradecit, Shoqatën Shqiptare të Turizmit.
6. Cilën etiketë për certifikim do të zgjidhni për t'u anëtarësuar?
7. Si do të punoni me komunitetin e zonës për ta bërë biznesin tuaj të qendrueshëm?

Mbani Mend!

JU KURRË NUK MUND TË FITONI
AQ SA MUND TË KURSENI!

REDUKTONI, RIPËRDORNI, RICIKLONI, ASGJËSONI!

Programi i UNESCO-s për Trashëgiminë Botërore dhe Turizmin e Qendrueshëm përbën një kuadër ndërkombëtar për realizimin e rezultateve të përbashkëta, të bashkërenduara dhe të qendrueshme që lidhen me turizmin në pronat e Trashëgimisë Botërore. Programi përdor një qasje të menaxhimit të destinacionit për zbatimin e tij, duke punuar ngushtë me partnerët kryesorë dhe aktorët e interesuar (Shtetet Palë, menaxherët/kordinatorët e pronës, sektorin e turizmit, organizatat e menaxhimit të destinacionit dhe komunitetin e zonës) për realizimin e objektivave të tij. <http://whc.unesco.org/en/tourism>

Deklaratë: Bashkimi Evropian nuk është përgjegjës për përmbajtjen e këtij publikimi.

<http://whc.unesco.org/en/lake-ohrid-region/>

TË BËJME EKOLOGJIKE INDUSTRINË E TURIZMIT

Liqeni i Pastër Vlera jonë e përbashkët

A clean Lake Our Common Value

printuar në letër të ricikluar

I nderuar operator turistik dhe ofrues i shërbimit turistik

Kjo guidë përmban hapa të thjeshta dhe praktike për t'ju ardhur në ndihmë që biznesin dhe shërbimet tuaja për turistët t'i bëni më të qendrueshme dhe më të përgjegjshme për mjedisin. Drejtimi i një biznesi nëpërmjet burimeve më efikase, synon të zvogëlojë ndikimet negative ndaj shoqërisë dhe mjedisit, si dhe të tërheqë më shumë turistë. Studimet kanë treguar se kohët e fundit interesi për turizmin e qendrueshëm, ekologjik është rritur ndjeshëm në rang global. Pjesa shqiptare e Liqenit të Ohrit, duke pasur mundësinë për t'u mbrojtur si Trashëgimi Botërore, tashmë po tërheq turistë të cilët duan të eksplorojnë zonën, të mësojnë për traditat e saj, të blejnë drejt-përdrejtë nga artizanët dhe fermerët vendas, dhe të udhëtojnë në mënyra të cilat u sjellin përfitime popullsisë së zonës dhe vendeve që ata vizitojnë. Udhëtarët kanë filluar të kërkojnë dhe të përdorin operatorët dhe ofruesit e shërbimeve 'ekologjike', sepse këto rezultojnë si vende më të këndshme për të qendruar, me lehtësira më të mira, ushqim dhe staf të kënaqur, pra duke ofruar në tërësi një përvojë kulturore më të plotë.

Pse ta ktheni biznesin tuaj në 'ekologjik'?

Rasti i Biznesit për Turizmin e Përgjegjshëm

- Organizata Botërore e Turizmit e Kombeve të Bashkuara (UNWTO) parashikon se ekoturizmi, turizmi në natyrë, ai i trashëgimisë, turizmi kulturor dhe turizmi 'i aventurës' do të zhvillohen vullshëm në dy dhjetëvjeçarët e ardhshëm dhe shpenzimet globale për ekoturizmin pritet të rriten në një shkallë më të lartë se sa industria e turizmit si një e tërë. www.unwto.org
- 'Përafërsisht një ndër pesë konsumatorë (21%) shprehen se janë të gatshëm të paguajnë më shumë për një udhëtim të ofruar nga një kompani e cila ka një reputacion më të mirë për mjedisin dhe shoqërinë', Raporti i vitit 2015 për Prirjet e Udhëtimit & Statistikat i Qendrës për 'Udhëtimin e Përgjegjshëm'.
- '66% e udhëtarëve të anketuar do të dëshironin të identifikonin më lehtë pushimet "ekologjike". 84% e atyre të cilët punojnë në sektorin e Marrëdhënieve me Publikun/marketingut të turizmit, vërejnë që kërkesa për cilësinë "ekologjike" do të rritet edhe më shumë në të ardhmen e afërt'. Raporti i vitit 2012 i Fondacionit të Udhëtimit.

CHECKLIST FOR MAKING YOUR BUSINESS GREEN

During the operational stage, hotels, resorts, restaurants, bars and other tourist service providers can have significant impacts on biodiversity through their levels of energy and water usage, how they dispose of and manage wastewater and solid waste, and the purchasing and landscaping decisions they make.

An increasing number of businesses are creating environmental departments, adopting environmental and social good practices, seeking certification, and looking at ways to “green” their supply chain. Here is how you can get started.

✓ Edukoni dhe mobilizoni stafin tuaj që të jetë ekologjikisht I ndërgjegjësuar

Krijoni një 'ekip ambientalist' dhe edukoni stafin tuaj për të:

- Fikur dritat dhe ulur gradacionin e ngrohjes/ajrit të kondicionuar në zyrat e papërdorura ose në zonat e ndriçuara dhe të ajrosura mirë
- Kontrolloni për rubineta dhe tualete që pikojnë dhe riparojini ato
- Mbyllni /hapni perdet për të zvogëluar nevojën për ngrohje/ajër të kondicionuar
- Kontrolloni dhe hiqni nga priza pajisjet e papërdorura të hotelit (psh. aspiratorët e kuzhinave) të cilët mund të jenë harruar ndezur
- Siguroni në të gjitha dhomat etiketa prej cohe që përcaktojnë ripërdorimin e peshqirëve dhe çarçafëve në mënyrë që klientët të kursejnë ujin për larjen çdo ditë të tyre

be green

Ekspertët shprehen se: “Ka një numër në rritje të konsumatorëve, veçanërisht të rinjve, të cilët janë të gatshëm të paguajnë më shumë për pushime më të qendrueshme. Pra, ky është një tregues i qartë për kompanitë, në mënyrë që ato të përgatisin një plan të konceptuar mirë për të shitur përfitimet e qendrueshmërisë ndaj konsumatorëve dhe për të zënë vendin e duhur në këtë treg në zhvillim.”

Nikki White, Përgjegjëse për Destinacionet & Qendrueshmërinë, ABTA28

✓ Blini me shumicë produkte të certifikuara ekologjikisht dhe shmangni artikujt e padegradueshëm biologjikisht dhe ato një përdorimesh

- Krijoni një politikë ekologjike të blerjes për të gjitha furnizimet psh. pastruesit, higjenizuesit, bojërat, pesticidet, materialet e zyrave. Lidhuni me biznese të tjera për blerjen me shumicë që të përfitonit ulje në çmime.
- Blini produkte të përditshme organike, të biodegradueshme, të tregtuara pa hile, të prodhuara në zonë, të dashura për klientët (shampo flokësh dhe trupi, kafe dhe çaj, etj.) me ambalazhim të pakët (ose të riciklueshëm), po të jetë e mundur pa përmbajtje plastike
- Shmangni materiale plastike , si psh. pipat, pjatat & enët plastike, qeset plastike
- Blini produkte pastrimi, lavanterie dhe lavastovilje jo-toksike, të biodegradueshme të markave të certifikuara ‘ekologjike’

Eco-label EU www.ec.europa.eu/ecat/

Green Guard www.spot.ulprospector.com/en/na/BuiltEnvironment

Environmental Choice EcoLogo

www.industries.ul.com/environment/certificationvalidation-marks/ecologo-product-certification

✓ Në Dyqanin e Dhuratave shisni dhe promovoni produktet e zonës dhe punimet artizanale

Shmangni suveniret e importuara dhe ato të prodhuara nga llojet e bimëve ose të kafshëve të kërcënuara ose të mbrojtura dhe përdorni ambalazhime të biodegradueshme shumëpërdorimshme (psh. letërën) , jo qeset plastike.

✓ Kurseni energjinë!

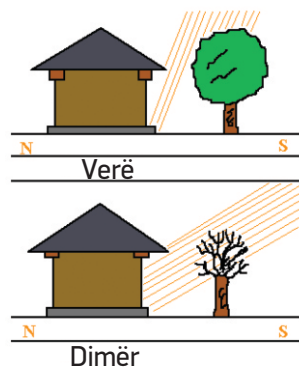
- Zëvendësoni llambat elektrike me ato LED
- Përdorni ndriçimin natyral veçanërisht në korridor, bar dhe restorant
- Instaloni kartat automatike master ose sensorët në dhomat e klientëve të cilat kontrollojnë dritat, pajisjet elektronike, grilat dhe kontrollin e temperaturës
- Merrni parasysh përdorimin e energjisë nga burimet e rinovueshme
- Pajisjet vendosini në prizat me fikjen automatike të tyre (**‘bye bye standby’**) ose me **matësit smart** që fikin plotësisht këto pajisje
- Zvogëloni përdorimin e energjisë në makinatat e shitjeve**
- Instaloni shtresa xhamash për të ulur vëllimin e ngrohjes dhe ftohjes dhe për të shmangur shikimin përtej dhomave të klientëve
- Mbllini pemë që bëjnë hije ose shtoni tenda në muret me pamje nga jugu për të zvogëluar përdorimin e energjisë për ngrohjen dhe ftohjen
- Për çatitë, përdorni **nivelet e rekomanduara të izolimit** ose, gjatë motit të nxehtë dhe me diell, **mbulesa kundër diellit**. Merrni parasysh që ta zëvendësoni çatinë me **tarracën e gjelbërt**.

Flappers Tualeti janë #1 shkak i rrjedhjeve të ujit!

Ata konsumojnë çdo 1-2 vjet

Kontrolloni shpesh për rrjedhjet

FLAPPER I KUQ →

✓ Kurseni ujin!

- Përdorni ujin e grumbulluar të shiut, ujërat e shkarkuara nga lavanteritë dhe lavamanët, dhe/ose ujin e grumbulluar nga ajri i kondicionuar ose frigoriferët për nevojat të tilla si ujitje, shpërlarje të tualeteve, ose shuarjen e zjarrit
- Instaloni koka dushesh me presion të ulët dhe guarnicione rubinetash për larjen e duarve dhe të fytyrës
- Filloni të përdorni tualete/urinare me presion të ulët të ujit ose me dy butona ose instaloni ndërprerësit automatikë të mbushjes së kasetës
- Blini pajisje të modeleve ekonomike për
- kursimin e ujit dhe energjisë
- Kurseni shpejt ujin dhe/ose energjinë:

- Kontrolloni nivelin e presionit të valvulës për procesin e parashpërlarjes në lavastovilje
- Izoloni tubat e ujit të ngrohtë.

Mësoni për mundësitë e kursimit të ujit dhe energjisë

EU Energy Star www.eu-energystar.org

ConServe www.conserve.restaurant.org

The Food Service Technology Center (FSTC)

www.fishnick.com/greenrestaurant

✓ Siguroni qendrueshmërinë e prodhimit ushqimor dhe zonave të shërbimit

- Shërbeni ushqim nga burimet e zonës, duke siguruar që të mos përfshini në menu asnjë lloj të kërcënuar. Prodhimet e zonës ndihmojnë fermerët dhe prodhuesit e saj, ofrojnë produkte autentike për vizitorët dhe ndihmojnë që komunitetet e zonës të zhvillohen në mënyrë të qendrueshme.
- Zvogëloni sasinë e mbetjeve ushqimore dhe filloni kompostimin për ushqimin dhe mbetjet e tjera organike
- Siguroni artikuj të ripërdorshëm të tilla si pecetat prej cohe, filxhanët prej qelqi, takëmet metalike, enët prej qeramike
- Regjistrohuni në guidat e restoranteve ekologjike

Trofta e Belushkës (Salmo ohridanus) mund të gjendet vetëm në Ligenin e Ohrit dhe është regjistruar si lloj i kërcënuar në zhdukje nga Lista e Kuqe e IUCN-it <http://www.iucnredlist.org/details/81/0>

✓ A harxhoni më shumë se sa fitoni nga kopshti juaj?

- Blini bimë të cilat janë rezistente ndaj thatësirës dhe bimë të zonës suaj për të rritur biodiversitetin e zonës
- Merrni parasysh mbjelljen e pemëve për krijimin e një habitati për kafshët e egra në pronën tuaj
- Merrni parasysh krijimin e një kopshti me prodhime organike për kuzhinën tuaj

✓ Zvogëloni sasinë e mbetjeve dhe promovoni riciklimin

- Bëjeni riciklimin sa më të lehtë të jetë e mundur për klientët tuaj. Vendosni kosha me etiketa të qarta për riciklim në ambientet tuaja, si për stafin ashtu edhe për klientët
- Ndani mbetjet e rrezikshme (dmth. bojën, mbushësit e bojës së printerave, llambat fluoreshente (CFL) me zhivë, pajisjet elektronike, bateritë) dhe asgjësojini ato në mënyrë të sigurt
- Kërkoni që bashkia të sigurojë shërbime riciklimi për biznesin tuaj

1 Biznesi i turizmit duhet të blejë, të përdorë dhe të vërë në zbatim produktet me etiketën 'ekologjike' për të siguruar se përdorimi i tyre nuk do të shkaktojë asnjë dëm.

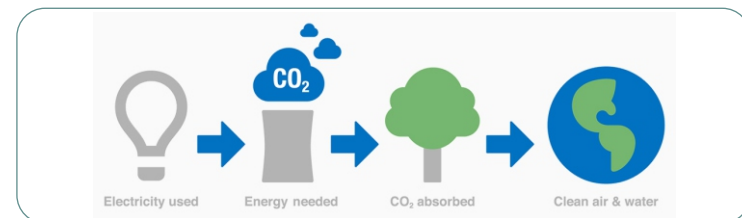
2 Kujdes! 'Disinformimi për produktet ekologjike' = Shpenzimi i më shumë kohe dhe parave për REKLAMIMIN e produkteve ekologjike, sesa faktikisht investimi për Të QENë vërtet një kompani e qendru-eshme dhe e përgjegjshme. Kontrolloni produktin dhe skemat e certi-fikimit në mënyrë që të shmangni produktet 'pseudo-ekologjike'.

3 Sektori i turizmit – i kryesuar nga shoqatat e tij, duhet të marrë pjesë për ndërtimin e praktikës së qendrueshme përmes zhvillimit të planeve dhe veprimeve, si pjesë e një strategjie të qendrueshme që përfshin veprimtari të gjera sektoriale, biznese private, vizitorë dhe komunitetin. Këto duhet të balancohen për të arritur objektivat e ligjeve vendore për menaxhimin e mbetjeve dhe të planeve kombëtare.

✓ Informoni klientët tuaj dhe ndihmojini që të jenë udhëtarë të përgjegjshëm

- Ofroni guida, ngjitje dhe çiklizëm ekologjik, informacion për mjedisin e zonës dhe përpjekjet e ruajtjes, promovoni veprimtaritë e përgjegjshme rekreative dhe ekskursionet dhe mbështesni përpjekjet e ruajtjes së biodiversitetit të zonës.
- Siguroni gota prej qelqi dhe filxhanë prej qeramike (*në vend të atyre plastike*) për pijet që konsumohen në dhomë
- Sapunin, shampun dhe produktet e tjera blijini me shumicë dhe përdorni enë rimbushëse
- Informoni dhe angazhoni klientët në politikën dhe veprimtaritë e mjedisit

Balancimi i sasisë së karbonit lidhet me zvogëlimin e sasisë së emetimit të dioksidit të karbonit ose gazeve me efektin serë të prodhuar enkas për kompensimin ose balancimin e një emetimi që ndodh gjatë udhëtimit. Ofrojini klientëve tuaj një mënyrë se si të zvogëlojnë gjurmët e tyre të karbonit. Shihni TerraPass

✓ Etiketat e certifikimit për shërbimet dhe produktet e turizmit

Skemat e certifikimit janë nga më të ndryshmet: ndërkombëtare, nga BE-ja, kombëtare dhe vendore dhe certifikojnë produktet e turizmit dhe shërbimet përkatëse të tilla si ushqimi, akomodimi, cilësia e drurit, kimikatet, pastruesit, pajisjet e kështu me radhë. Shumë prej tyre ofrohen pa pagesë për nivele të ndryshme të angazhimit për sektorë të ndryshëm, si dhe përmbajnë instruksione gjatë procesit të certifikimit.

Shihni Ecolabel Index

www.ecolabelindex.com/ecolabels/?st=category,tourism

Ministria e Mjedisit është përgjegjëse për zbatimin e Ligjit për Mbrojtjen e Mjedisit i cili përmban rregullat për menaxhimin e mbetjeve në Shqipëri. Për rrjedhojë ka shumë organizata profesionale dhe iniciativa të OJQ-ve të cilat promovojnë 'turizmin ekologjik' dhe shërbejnë si guida të mira për referencë.

Për më shumë informacion vizitoni:

Shoqata Shqiptare e Turizmit – Albanian Tourism Association
www.ata.org.al

Cilësia Autentike Shqiptare – Authentic Albania Quality
<https://web.facebook.com/AuthenticAlbaniaQualityMark/>

Qendra Rajonale për Zhvillimin dhe Bashkëpunimin
www.rcdcalbania.org

Rrjeti RCE, Edukimi për Zhvillimin e Qendrueshëm
www.rcenetwork.org/portal/rce-middle-albania

Ecoprofit
www.ecoprofit.com/shqiperia-82.html